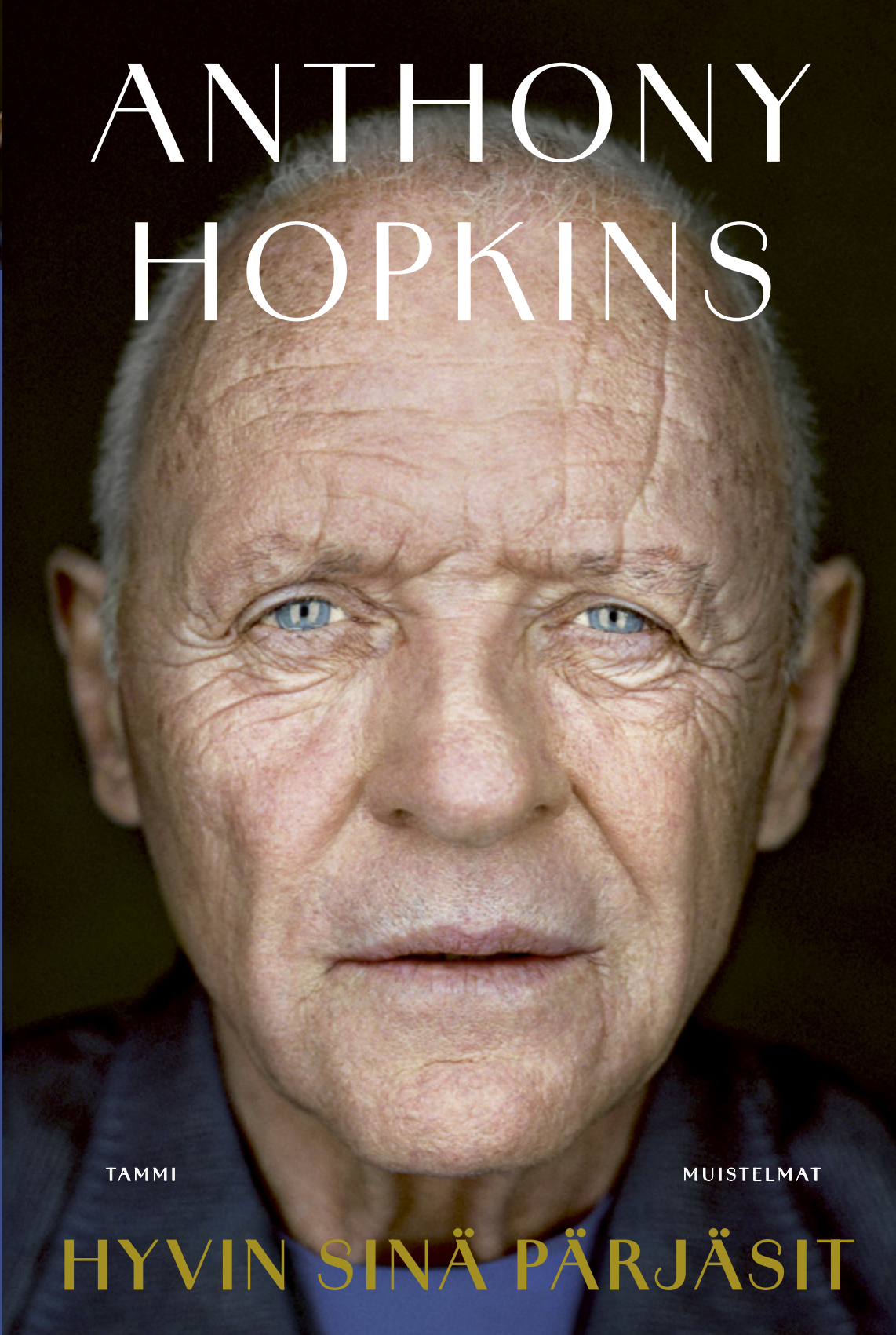

ANTHONY HOPKINS

TAMMI

MUISTELMAT

HYVIN SINÄ PÄRJÄSIT

ANTHONY HOPKINS

HYVIN SINÄ PÄRJÄSIT

MUISTELMAT

SUOMENTANUT TERO VALKONEN

TAMMI

1. painos

Englanninkielinen alkuteos:

We Did Ok, Kid: A Memoir

Copyright © 2025 by Anthony Hopkins

Suomenkielinen laitos © Tero Valkonen ja Tammi 2025

Taiteen edistämiskeskus on tukenut tämän teoksen suomentamista.

Konstantinos Kaváfiksen runon ”Ithaka” suomentanut Tuomas Anhava.

Thomas Grayn runon ”Elegia maakylän kirkkomaalla” suomentanut Yrjö Jylhä.

Gerard Manley Hopkinsin runon ”Lyjyinen kaiku ja kultainen kaiku” suomentanut Aale Tynni.

Sitaatit William Shakespearen *Julius Caesarista* ja *Cymbelinestä* suomentanut Lauri Sipari.

Sitaatit William Shakespearen *Hamletista*, *Othellosta*, *Henrik V:stä*, *Rikhard III:sta* ja *Kuningas Learista* suomentanut Matti Rossi.

Edward Thomasin runon ”Adlestrop” suomentanut Alice Martin.

W. B. Yeatsin runon ”Innisfreen järvisaari” suomentanut Aale Tynni.

Christina Rossettin runon ”Muista” suomentanut Alice Martin.

W. H. Audenin runon ”Kun Bristol Streetin iltaan” (s. 309) alkuteksti:

”As I Walked Out One Evening” by W. H. Auden

Copyright © 1940 by W. H. Auden. Reprinted by permission of Curtis Brown, Ltd.

All rights reserved.

Kaikki sisuksen ja kuvaliitteiden kuvat kirjailijan luvalla, ellei toisin mainita.

Sivu 236, ”The Silence of the Lambs, Best Actor, 1992”:

Copyright © Academy of Motion Picture Arts and Sciences.

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-6639-8

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

Rakkaudella Stellalle

Ei nauraa, ei murehtia, ei soimata, vaan ymmärtää.

– BARUCH SPINOZA: *TRACTATUS POLITICUS*

Esipuhe

Hei poika, hyvin sinä pärjäsit

Harmaana sunnuntaiaamupäivänä vuonna 1941, Aberavonin rannan hiekkadyyneillä, isäni ystävä Cliff Mathers ojensi minulle yskänpastillin. Noina aikoina, sotavuosina, makeisia näkyi harvoin, jos koskaan. Elettiin säännöstelyn aikaa. Tulin hapa-roineeksi, pudotin makeisen hiekkaan ja purskahdin itkuun. Isä ja Cliff nauroivat. Sain toisen karkin. Isä kumartui rauhoittelemaan minua. Eipä itketä. Cliff nappasi valokuvan. Yhden varhaisimmista muistoistani. Olin kolme.

Nykyään, 87-vuotiaana, vilkaisen kuvaa silloin tällöin ja huomaa sanovani sen häkeltyneelle poikaselle: ”Hyvin sinä pärjäsit.”

Useimpien lasten tapaan olin ahdistunut ja hämmentynyt. Mutta sehän kuuluu lapsuuteen – sitä on liian nuori näkemään olemassaolossa merkitystä. Outo hukassa olemisen tunne, pärjäämättömyyden kokemus, on kulkenut matkassa koko pitkän elämäni. Olen yllättynyt – vai pitäisikö sanoa *häkeltynyt?* *Äimistynyt?* Aivan, *äimistynyt* – että olen edelleen täällä. Ei selityksiä.

Ytimeeni lyöty lähtemätön syntymämerkki on tunne, etten oikein ole ”kuvioissa mukana”.

Mutta minä olin lujaa tekoa. Isä oli samanlainen – ei turhia puheita, ei joutavaa kiertelyä. Hänen ohjeensa minulle: ”Ei muuta kuin eteenpäin. Seiso suorassa äläkä valita.” Se oli hyvä neuvo. Toinen: ”Elämä on kovaa. Mitä sitten? Älä anna periksi.” Karunpuoleista, mutta auttoi selviämään. Sellainen oli isäni, isäukko. Richard Arthur Hopkins.

Kuollut ja kuopattu jo. En tiedä, onko hän olemassa jossain toisessa ulottuvuudessa – tuonpuoleisessa tai muussa toiveajattelussa. Mutta syvällä sisimmässäni hän kyllä pysyy, kuin särkyneen posliinilautasen palaset.

Elämäni on eristyneen puoleista. Sellaista se on aina ollut. Mutta eipä huolta, ei se mitään. Onhan tämä aikamoinen matkakin ollut, enkä minä ole uhri. Olen ottanut ne sirpaleet käyttöön – yksinäisyyden, vieraantuneisuuden, ahdistuksen, mitä niitä nyt onkaan. Ja nykyään olen niihin tyytyväinen. Niiden kiusa ja kannustus on pitänyt minut liikkeessä, tuonut tähän hetkeen.

Yksi

Elefanttipää

Eräänä toisena kosteanharmaana sunnuntaina, tällä kertaa syyskuussa 1949, minusta tuli yhdentoista vanhana itsenäinen. Äiti ja isä nimittäin veivät minut iltapäivällä 1800-lukulaiseen punatiliistä rakennettuun sisäoppilaitokseen, Pontypoolin kaupungin vieressä kohoavalle kukkulalle.

West Mon oli korkein tornein varustettu goottilainen rakennus, jonka sisäänkäynnin yllä kaksi kohokuvapässiä piteli kääröä, jossa luki PALVELE JA TOTTELE. Paikka vaikutti pahaenteiseltä, vähän kuin kummitustalolta, eivätkä luihin käyvä Monmouthshiren sade, ukkosen jyrinä ja piiskaava tuuli parantaneet vaikutelmaa vähääkään. Se oli inhoa ensi silmäyksellä.

Minut jätettiin sinne, koska äiti halusi kovasti suoda minulle kunnon koulutuksen. Isä suhtautui ajatukseen nuivemmin, koska tilaisuuden tarjoaminen minulle vaatisi ison tukun vaivalla ansaittua rahaa.

Minä olin isän puolella, koska en piitannut koulusta tuon taivaallista. Miksi tuhлата rahaa? En ollut koskaan ollut penaalien terävin kynä, eikä tuntunut uskottavalta, että siinä asiassa voisi tapahtua edistystä. Totaalisen kelmeäkasvoiset opettajat Port Talbotin kansakoulussa olivat jo mieltäneet minut toivottomaksi tapaukseksi – yksi erityisen epämiellyttävä jopa nimitti minua Aasiksi.

Kotikadun pojille olin Elefanttipää. Pääni tosiaan oli iso ja näytti pikkuruisen kroppani jatkeena aika epäsuhtaiselta. Vanhemmat luulivat minua vesipääksi, mutta lastenlääkäri Bray vakuutti, että olin täysin normaali.

”Ei tässä kaivata kuin hiukan tukevoitumista”, lääkäri sanoi heille.

Ei ollut katastrofi päätyä vanhempien kyydillä West Moniin. Eihän se ollut kuin kuoppa elämän valtatiellä, ei kummempaa, mutta jostain syystä se iskosti mieleeni välinpitämättömyyden siemenen. Vannoin: *Tästä lähin pärjään omillani, enkä enää koskaan mene lähelle äitiä tai isää – tai ketään muutaakaan.* En piitannut enää. Päätin elää omilla ehdoillani, avata silmät tulevaisuudelle. Unohdetaan menneisyys. *Lapsuus on ohi. Ymmärretty. Ohi ja mennyttä.* Haamu oli astunut koneeseen.

Tapasimme pikaisesti rehtori Harrisonin ja hänen innokkaan, pullean vaimonsa, minkä jälkeen vilkaisimme yhtä nopeasti ahdasta ja neliönmuotoista kuudentoista pedin makuusalia, jossa oli sairaalanvihreät seinät, ja sitten minä palasin vanhempien kanssa parkkipaikalle pääsisäänkäynnin eteen. Äiti ja isä nousivat autoon ja valmistautuivat ajamaan takaisin kotiin. Kun auto lähti

liikkeelle, aurinko hohti takaikkunasta. Näin sen läpi, kuinka äiti vilkutti minulle. Isä katsoi tietä, joten pidin kädet vasten kylkiä enkä vilkuttanut takaisin.

Kun heidän autonsa, huolella kiillotettu Ford C-10, etääntyi pitkin pihatietä, panin merkille rekisterinumeron: BTX 698. Toistelin sitä hiljaa itsekseni koko määrän syysiltapäivän: ”BTX 698. BTX 698. BTX 698.”

Koulun tunnuslause oli: ”Usko, saavuta, menesty, palvele ja tottele.” Tunnuslaulu oli vielä masentavampi: ”Me marssimme iloisen laulun, voiton laulun tahtiin.” Naurettava laulu piti esittää nyrpeän henkilökunnan edessä joka aamu.

Yksi tiilivankilan valvojaopettajista oli kylmäsydäminen sotilasluonne; hän oli taistellut Pohjois-Afrikassa kenraali Rommelia vastaan. Minulle hän oli Rapu, koska kasvot olivat hummerinpunaiset. Hän ilmoitti minulle, että minulla oli edessä pelkkää ”rääsyläisyyttä ja roinankeruuta”. *Rääsyn ja roinan* hilpeä dramaattisuus miellytti minua.

”Hys, hys, hys”, sanoin. ”Olen mitä olen mitä olen. Olen rääsyn ja luiden ja roinan mies.”

Yhdentoista vanhana olin pellen roolissa hyvä. Pelleilin usein toisille esittämällä *Ihmemaa Ozin* variksenpelättiä, Bela Lugosia Draculana tai Boris Karloffia Frankensteinin hirviönä. Olin hämmästyttävän taitava matkimaan kenen tai minkä tahansa ääntä. Osasin hirnua kuin hevonen tai haukkua kuin koira. Matkin myös Väiski Vemmelsäärtä: ”What’s up, doc?” Elmeriä. Repe Sorsaa. Putte Possua. ”Siinä kaikki!”

Kun vedin rääsyä ja roinaa -esitykseni, osa pojista nauroi, mihin Rapu reagoi kirjoittamalla liitutaululle: ”*Vaan minkä tähden ovat ihmiset parempia kuin lamppaat tai vuohet, jotka kantavat sokeaa elämää aivoissaan?*” – *Alfred Lord Tennyson*.

Meidän piti kirjoittaa se kaksikymmentä kertaa. Minä suh-
taudin koko juttuun synkän humoristisesti. Sanoja kirjoit-
taessani mään kuin vuohet ja lampaat. Rapu ryntäsi pulpettien
välitse minua kohti. Läiskäyksiä. Lisää määkimistä. Lisää läis-
käyksiä.

Mitä enemmän minua läpsittiin, sitä enemmän nojasin selviyty-
miskeinooni, katseeseen joka oli silkkaa mykkää julkeutta. Ilmaisin
sillä passiivista välinpitämättömyyttä ympärillä vallitsevaa vihamie-
lisyyttä kohtaan. Älä reagoi. Tuijota toiset kumoon. Kuvittele ettei
heitä ole olemassakaan. Nautin äskettäin havaitsemastani voimasta.
Älä näytä kipua! Hautaa kipu, työnä se maton alle, pysy liikkeessä.
Se raivostutti aikuisia, mikä sopi minulle hyvin.

Vaikka tuntui masentavalta asua siinä kaameassa paikassa, juuri
siellä kohtasin ensimmäisen kerran William Shakespearen.

Oli lauantai-ilta. Meidät pojat oli koottu koulun saliin, ei sen-
tään koulun laulua laulamaan – luoja kiitos – vaan katsomaan
elokuva, oikeaa äänifilmiä. Koulu oli vuokrannut projektorin
ja sille käyttäjän, herra Gordon Phillipsin. Sellainen oli uutta ja
innostavaa.

Me istuimme puupenkeillä ja odotimme. Lopulta rehtorimme,
herra Harrison, asteli saliin, viittakin hulmusi kuin tapahtuman
tärkeyttä korostaen. Mukana tuli hänen suurikokoinen ja äänekäs
matamivaimonsa, vanha Ma Harrison. Heidän perässään saapuivat
opettajamme. Max Horton, Rapu Garnett ja muut. Herra Harrison
kehotti meitä olemaan hiljaa – ei puheita, ei levotonta liikehdin-
tää, ei naurua. Joka rikkoisi sääntöjä, hänet poistettaisiin salista
– ja sitten, me kuvittelimme, hänet teloitettaisiin kiireen vilkkaa
jumppasalissa.

”*Hamlet* on suuri elokuva”, herra Harrison ilmoitti. ”Herra
Laurence Olivier, maailman merkittävin Shakespearen tulkitsija,

on ohjannut tämän elokuvan ja omistautunut levittämään Warwickshiren runoilijan, herra William Shakespearen mahtavaa sanataidetta ja viisautta.”

Voi luoja! Ei Shakespearea. Säästäkää meidät tältä tympeältä yhden-tekevyydeltä.

Herra Harrison puheli vielä viisi minuuttia Shakespearesta ja herra Olivierista. Lopulta hän antoi tunnustusta koneenkäyttäjällemme, herra Gordon Phillipsille Griffithstownista.

Tästä tulee todella masentava tunti! ajattelin. Me kaikki käännyimme kohti Griffithstownin herra Phillipsiä. Ma Harrison käski meitä sanomaan: ”Kiitos, herra Phillips Griffithstownista.” Tunsin olevani helvetissä.

Kahden projektorin välissä valmiina seissyt herra Phillips Griffithstownista oli pullea ja kiiltäväkasvoinen nuorimies. Hiukset oli kammattu Brylcreemillä päätä myöten, ja hän oli varustautunut oikein sinisellä rusetilla. Minä todella olin helvetissä.

Lavalle oli viritetty suuri kangas.

Salin valot himmenivät. Kankaalle ilmaantui J. Arthur Rank Organizationin tuttu aloitus: jättimäistä gongia lyötiin, tummalla kankaalla luki *A.J. Arthur Rank Enterprise*. Ja sitten, yhtäkkiä, William Waltonin musiikin mahtavat avaussoinnut.

Se oli... *huikeaa*. Oltiin linnakkeen varustuksilla. Hamletin isän haamu. Elsinoren linnan sisällä. Olivier. Hänen ensimmäinen yksinpuhelunsa alkoi:

*Miksi tämä liian tiivis liha ei jo sula
kastepisaroiksi!*

Pysyin lumoutuneena viime säkeeseen saakka.

*Vain minun sydämeni särkyy,
sillä minun täytyy vaieta.*

En ollut milloinkaan kokenut vastaavaa. Vaikutus oli valtava. En vielä ymmärtänyt *Hamletin* rakennetta ja hienouksia – vanhahtavaa sanastoa, minulle uutta ja vierasta kieltä, rytmiä ja fraseerausta.

Mutta minusta tuntui että Olivier puhui Hamletina nimenomaan minulle, kosketti kauan sitten kadonnutta, ikiaikaista puoltani. Kokemus oli ylimaallinen. Hamletin murhe isänsä kuoleman ja äitinsä petoksen äärellä. Minä itkin, kuvaus kärsineistä isistä ja äideistä ja meitä kaikkia vaivaavista muistojen haamuista oli minulle liikaa. Olin liian nuori ymmärtämään sanojen yhteyttä nykyhetkeen. Mutta jokin voima oli murtautunut sisimpääni.

Kaksi

150 miljoonan kilometrin päässä

Vaikutin ensimmäisessä sisäoppilaitoksessa täysin kyvyttömältä, joten onnettomien vanhempieni piti miettiä koulutusasiat uudelleen. He olivat epätoivoisia ja tarvitsivat jotakuta, jonka avulla voisin saavuttaa oppineisuuden huiput, toisin sanoen ihmistä joka voisi ”vähän puhua puolestasi”, kuten he kuiskaten ilmoittivat.

Koko juttu vaikutti mutkikkaalta Shakespeare-komedialta, silmäniskuja ja sivuhuomautuksia piisasi. Kai sen olisi pitänyt tuntua komealta, kun olin kerran juonittelun keskipisteenä, mutta tunsin itseni pelleksi, joka oli myymässä itseään. En halunnut osallistua koko touhuun.

Lopulta meidät ohjattiin erään salaperäisen hahmon luokse, hän oli mies jolla oli vaikutusvaltaa. Eddie-setä, jonka sain kuulla asuvan Rest Bayn alueella Porthcawlissa ja olevan ”taka-ajatuksista tietämätön”, millä tarkoitettiin että hän puhui suoraan, saisi ruveta pelastajakseni.

Sattui olemaan niin, että tämä mahtava mies, jota kaikki kutsuivat Eddie-sedäksi, oli meille isän kautta jotain sukua. Isä sanoi, että ”niillä on rahaa kuin roskaa”. Puheilla tarkoitettiin St. Mary’s Streetillä asuvia iäkkäitä tätejä ja setiä, Rest Bayn *crachachia*. *Crachach*

oli loukkaava käsite, jolla tarkoitettiin Walesin koulutussektoria hallitsevaa walesilaiseliittiä.

Kummassakaan isoisässäni ei ollut samaa mahtavuutta. Hopkinsin isoisä – minulle isoisä H. – oli varsinainen kovis. Ja hänestä oli hauskaa näyttää minulle, kuinka kova hän olikaan.

Hän meni joka aamu kylmään kylpyyn ja paiski sitten töitä koko päivän.

”Olen kivikova”, hän sanoi. Hän ojensi oikean kätensä nyrkissä ja avasi sen sitten. ”Katsopas tätä – ei vapise hiukkaakaan. Se on todellista voimaa. Tässä maailmassa pitää olla kova. Vahvimmat selviävät.”

Hän oli syntynyt Etelä-Walesin Neathissa vuonna 1878, ja legendan mukaan – mahdollisesti muuten itse keksimänsä legendan mukaan – hän pakeni juoppoa isäänsä ja matkusti junassa jäniksenä Lontooseen. Hän löysi majapaikan Kaakkois-Lontoon Bermondseystä. Rahaa oli vähänlaisesti, mutta hän pääsi lakaisemaan lattiaita saksalaiseen leipomoon Piccadillyn lähelle.

Hän huomasi pian, että leipomo oli synkkä paikka, jossa sai raataa itsensä kipeäksi, mutta ennen pitkää hänestä tuli taitava leipuri ja mestarikondiittori. Myöhemmin hän voitti palkintoja Lontoon Earl’s Courtin leivontanäyttelyissä. Minulla on yhä isoisä Hopkinsin hopeiset kupit. Yhteen on kaiverrettu: ARTHUR RICHARD HOPKINS 1924, ENSIPALKINTO KORINTTIPULLISTA.

Hänen tarinansa saattoi olla osin kaunisteltu, mutta minulle kyllä syntyi aito vaikutelma ja minä ihailin häntä. Hän ei kuitenkaan tuntunut juuri minusta välittävän, paitsi kun soitin hänelle pianoa. ”Anthonylla on aika iso pää”, hän sanoi kerran äidilleni. ”Sääli ettei sen sisällä ole juuri mitään.”

Sellainen siis oli isoisä Hopkins. Hän kertoi minulle kerran nuoresta Gerald-nimisestä miehestä, jonka kanssa aikanaan

työskenteli siinä lontoolaisleipomossa. Gerald oli nainut nuoren naisen, ja he yrittivät hankkia ruokaa tyttövauvalleen, mutta sitä ei ollut riittävästi. Gerald oli vakavasti sairas. Isoisän mielestä kyseessä oli keuhkotauti – tuberkuloosi – koska yksi oireista oli kuiva hakkaava yskä. Yhtenä aamuna Gerald ei tullut töihin, ja esimies ilmoitti kaikille, että nuorimies oli menehtynyt edellisiltana keuhkokuumeeseen. Leipomon miehet eivät sanoneet mitään. Työ jatkui entiseen tapaan.

Isoisä Hopkinsista tuli työväen agitaattori. Hän kertoi isälleni tavanneensa kerran Vladimir Leninin. Se saattoi olla suurta puhetta, osa itse luotua legendaa. Mutta se saattoi myös olla totta, koska Lenin todella tuli maanpakoon Lontooseen. Myös Lev Trotski asui Lontoossa, missä marxilaisuus herätti siihen aikaan palavaa kiihkoa.

Isoisä Hopkins ja isoäitini Emmy palasivat ennen pitkää takaisin Walesiin kolmen pienen lapsen eli Miriamin, Richardin ja Lornan kanssa, ja toimeentulon kanssa teki tiukkaa.

Walesia on usein kutsuttu ”laulun maaksi”. Dylan Thomas loi siitä *Maitometsässä*-kuunnelmallaan yhden mytologisen version. Mutta todellisuudessa minun sukuni tuntemassa Walesissa ei ollut mitään ihastuttavaa, romanttista tai pehmeää.

Vuonna 1921, kun isä oli neljätoista, isoisä Hopkins otti hänet pois koulusta ja pani työskentelemään palkatta perheen leipomossa Port Talbotin Tanygroes Streetillä, missä hän pysyi vuoteen 1936.

Sitten oli vielä äidinpuoleinen isoisäni. Hänen nimensä oli Frederick Thomas Yeats. Hän oli syntynyt Wiltshiren Pewseyssä. Aina kun pahastuin jostain, hän sanoi minulle: ”Se on mennyttä jo, ollutta ja mennyttä. Anna olla.”

Isoisä Yeats sai töitä rautateiltä ja Swindonin ratapihoilta ja muutti sitten Walesiin, minne rakennettiin uutta teräsvalimoa.

Siellä hän tapasi Sophia Phillipsin, joka oli ompelijattaren opissa carmarthenilaisessa naistenvaateliikkeessä. He menivät naimisiin ja asettuivat Port Talbotiin. Heille syntyi kaksi tyttöä. Ensimmäinen oli äitini, Muriel, vuonna 1913.

Toinen lapsi Jenny, isoisän suosikki, kuoli yhdeksänvuotiaana kurkkumätään. Äiti oli silloin kaksitoista. Kerran aamiaisen aikaan yläkerran tasanteelta kuului tömähdys. Äidin isä meni katsomaan ja näki Jennyn makaavan porraskaidetta vasten. Äidin isä juoksi portaita ylös ja nosti Jennyn syliin. Hän oli kuollut.

Äiti kertoi että Jennyn hautajaisten päivänä, kun arkkua kannettiin ruumisvanuihin, hän kuuli isän itkevän ja nyhkyttävän avuttomana, toivottomana, pienellä käytävällä talon takaosassa.

Mutta seuraavana päivänä hän meni tavalliseen tapaan töihin terästehtaan nosturikuskiksi. Häneltä kysyttiin, haluaisiko hän muutaman päivän vapaata, mutta hän kieltäytyi.

”No enhän minä tyttöä takaisin saa”, hän sanoi. ”Miksi elää sitä uudelleen? Hän on poissa. Kun on kuollut, on kuollut. Menneisyys on mennyttä – siellä ei ole mitään.” Eikä hän puhunut rakkaasta tyttärestään enää koskaan.

Palataanpa Eddie-setään, siis Eddie Jamesiin: hän oli sukulaisensa palvoma mies, josta puhuttiin kunnioittavasti kuiskaten: ”Hän käy usein Lontoossa. Siis liikeasioilla ja vaikka mitä. Hän syö usein junassa aamiaista terveysministeri Nye Bevanin kanssa.”

Eddie-setä työskenteli myös yhtenä päätoimittajana *Western Mail* -sanomalehdessä Cardiffissa. Hän tunsu Walesin opintolautakunnan ”johtohahmoja”. Minulla ei ollut aavistustakaan, miten se voisi hyödyttää minua.

Eräänä tukahduttavan kuumana sunnuntai-iltapäivänä Patty-täti kutsui meidät kotiinsa Esplanade Avenuelle teelle ja Eddie-setää tapaamaan. Kun isä ajoi meitä Patty-tädin luo, matkustajan

puolella istunut äiti kääntyi katsomaan minua. Minä röhnötin takapenkillä. Äiti käski istumaan suorassa. ”Toivottavasti et istu Patty-tädin luona noin! Pysy suorassa, käyttäydy kunnolla ja lakkaa hytkymästä. Ja muista sanoa kiitos, kun saat Patty-tädiltä kakkua. Älä ole kyyryssä. Ja puhu selvästi, kun Eddie-setä kysyy jotain.”

Merenrantaa pitkin ajaessamme tuijotin ikkunasta ulos, ja mieli palasi edelliseen sukulaiskäyntiin. Silloinkin oli kuolettava sunnuntai-iltapäivä. Paikalla olivat kaikki, koko Hopkinsin katras. Siltä ainakin tuntui. Isän siskot Mimi ja Lorna, Billy-setä, Jack-setä ja serkkuni Bobby – kaikki pakkautuneina kuin sardiinit Davey Charles -sedän ja Nettie-tädin tunkkaiseen olohuoneeseen St. Mary’s Streetillä.

Äiti oli sadattakymmenettä kertaa käsenyt minua istumaan suorassa ja kiittämään aina, kun Nettie-täti sattui tarjoamaan vanhaa kakkua äitelen kukkakoristeiselta posliinilautaselta.

Silloin minuun iski riemastuttava ajatus: *Mitä jos nouset seiso- maan – nyt, nyt heti – ja raivoat ja sekoat kuin Bedlamin hullut? Niin, miksipä ei? Sekoa saman tien ja iske tuo typerä kukkakoristeinen posliinivati rakkaan Nettie-tädin päähän.* Se saattoi olla ensimmäinen koston siemen vastahakoisissa aivoissani. Kaaoksen ja vaaran siemen.

Kun muistelin autossa sitä käyntiä, huomasin isän katsovan minua taustapeilistä. Näin hänen kasvonsa ja panin merkille, enkä suinkaan ensimmäistä kertaa, miten paljon hän muistutti amerikkalaislaulaja Bing Crosbyä. Tuijotin takaisin. Mykkää julkeutta. Se raivostutti häntä.

”Mitähän tuosta pojasta oikein tulee. Kyllä se jumankauta huolestuttaa”, hän sanoi äidille.

”Dick, älä viitsi, älä aina puhu tuosta. Äläkä kiroile. Toivottavasti et kiroile Patty-tädin kuullen noin.”

”Hitot koko Patty-tädistä. Patty-täti sitä ja Patty-täti tätä. Hemmetin tekopyhistelijöitä Raamattuineen, sitähan ne ovat. Koko pirun porukka.”

”Miksi me sitten menemme sinne? Miksi me menemme aina tapaamaan isääsi ja siskojaasi?”

”Ai miksi? No koska he ovat rikkaita, siksi! Toivomme että meillekin heltiää muruja. Aivan täyttää roskaa. Sitähän se on.”

Huoli ja synkkyys, kauheat walesilaiskaksoset, olivat autossa kanssamme sinä painostavana kesäiltapäivänä.

Lopulta me saavuimme Patty-tädin talolle meren rantaan.

Isä painoi ovikelloa. Etäältä kuului helinää. Oven avasi pyylevä nuori nainen, jolla oli mustavalkoinen palvelijanpäähine. Dick katsoi irvistäen äitiäni, kuin sanoen: *No anteeksi vain kauheasti, johan on hienoa. Niin komeat ikkunatkin.*

Meidät ohjattiin olohuoneeseen ja meitä kehoitettiin istuutumaan, ottamaan mukava asento; Patty-täti saapuisi pian. Minä istuin sohvalla äidin vieressä. En tiennyt, miksi minun piti muka suorassa istua, mutta kyllä minä yritin. Isä seisoi ja tähysi läpi-kuultavien verhojen välitse kohti kaikkialta Walesista saapuneita viikonlopunviettäjiä; lapset hihkuivat ja huusivat, kun heidän voipuneet vanhempansa kulkivat Esplanaden ja rannan jalkakäytävillä, laaksojen yksinäisten ihmisten keskellä. Sinä surkeana iltapäivänä kaikki tuntuivat olevan ulkona.

Isä oli tavanomaisen ahdistunut, hän veti verhon syrjään ja naputti kynnellä ikkunaa. ”Eikö ole outoa?”

”Mikä?” äiti kysyi työlääntyneenä.

”No nuo kaikki tuolla. Mitä he puuhaavat?”

”Dick hyvä, he pitävät hauskaa. Sitähän ihmiset tekevät. Tavalliset ihmiset ainakin. Mitäpä jos istut? Lakkaa nakuttamasta ikkunaa. Olet aivan hermona.”

9 789520 466398

www.tammi.fi

99.1

ISBN 978-952-04-6639-8